

Asia: VN/23/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetun lain ja kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yhdistyksemme lausunnossa otetaan kantaa lähinnä siihen, miten ehdotettua lakia tulisi soveltaa tuulivoimahankkeiden liityntälinjoihin.

Kaikki tuulivoimahankkeiden liityntälinjat tulee säätää ehdotetun uuden lain soveltamisen piiriin:

Lakia on tarkoitus soveltaa ainoastaan YVA-menettelyn piiriin kuuluvissa johtohankkeissa, sekä muissa johtohankkeissa (esim. tuulivoimahankkeiden liityntälinjoissa), mikäli ne liittyvät YVA-menettelyn piiriin kuuluviin hankkeisiin. Lunastuslupaa tulisi kuitenkin edellyttää kaikilta tuulivoimahankkeiden liityntälinjoilta riippumatta siitä, sovelletaanko itse tuulivoimahankkeeseen YVA-menettelyä vai ei. Liityntälinjan aiheuttamat ympäristövaikutukset eivät ole riippuvaisia tuulivoimahankkeen aiheuttamista ympäristövaikutuksista, vaan liityntälinjan reitin pituudesta ja linjauksesta, joten niiden kuulumista lunastuslupamenettelyn piiriin ei tule ratkaista sen perusteella, aiheutuuko itse tuulivoimahankkeesta sellaisia merkittäviä ympäristövaikutuksia, että se kuuluu YVA:n piiriin. Vaikka tuulivoimahanke olisi YVA-menettelyn ulkopuolella, sen liittäminen valtakunnanverkkoon saattaa edellyttää kymmenienkin kilometrien pituista liityntälinjaa, joka nyt voisi jäädä lain soveltamisen ulkopuolelle.

Tuulivoimahankkeiden liityntälinjat ovat tällä hetkellä kappalemääräisesti ja laajuudeltaan yleisimpiä johtohankkeita. Koska näitä johtohankkeita tulee tulevaisuudessa toteutumaan erittäin suuria määriä, ja ne koskettavat laajoja maa-alueita ja laajoja maanomistajapiirejä. Ne kuuluvat YVA-direktiivissä tarkoitettuihin ”todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttaviin julkisiin tai yksityisiin hankkeisiin, joita varten voidaan myöntää lupa ainoastaan hankkeiden merkittävien ympäristövaikutusten arvioinnin jälkeen”, vaikeivat ne ylittäisikään direktiivin liitteen 1 kohdan 20 rajoja. Siksi lainsäädännössä tulee varmistaa näiden johtohankkeiden kuulumisen YVA-menettelyn ja tässä laissa säädetyn lunastuslupamenettelyn piiriin riippumatta siitä, tulevatko ne YVA:n piiriin tuulivoimakaavoituksen yhteydessä vai muulla tavalla, tai olisivatko ne muutoin jääneet kokonaan YVA-menettelyn ulkopuolelle.

Maassamme on Suomen tuulivoimayhdistyksen maaliskuussa julkaiseman tilaston mukaan suunnitteilla 336 erillistä tuulivoimahanketta, mutta hankkeiden määrä lienee tällä hetkellä jo suurempi, koska uusia hankkeita tulee vireille koko ajan. Onkin odotettavissa, että lähivuosina hankkeiden määrä on huomattavasti suurempi. Jokainen tuulivoimahanke tarvitsee myös sähkönsiirtolinjan, jolla tuotantoalueen tuottama sähkö siirretään valtakunnanverkkoon. Tuulivoimahankkeiden suunnittelijat pyrkivät luonnollisesti sijoittamaan tuotantoalueensa mahdollisimman lähelle kantaverkon voimalinjoja ja mahdollisia liityntäpisteitä, mutta on selvää, että rakentamisen lisääntyessä hankkeita joudutaan sijoittamaan yhä kauemmas valtakunnanverkosta. Tällä hetkellä liityntälinjojen pituudet vaihtelevat yleensä 20 ja 130 km välillä, joten hankkeiden määrän lisääntyessä maahamme on muodostumassa tiheä, kymmenien tuhansien kilometrien pituinen liityntälinjojen verkosto, jonka alle jää kymmenien tuhansien yksityisten maanomistajien maita, ja kymmenien tuhansien hehtaarien maa-alueet. Esim. 50 km pituisen 50 metriä leveän sähkölinjan tarvitsema maa-alue on 250 hehtaaria. Tuulivoimahankkeiden liityntälinjoista muodostuvan infran laajuuden vuoksi olisi välttämätöntä varmistaa ympäristöllisten näkökohtien huomioonottaminen niiden toteuttamisessa säätämällä kaikki tuulivoimahankkeiden liityntälinjat ehdotetun lunastuslupaa koskevan lain soveltamisen piiriin.

Lunastuksen tulisi kuitenkin olla vasta toissijainen menettely vapaaehtoisen sopimisen jälkeen

Lunastuslaissa tarkoitettu yleisen edun vaatimus ei täyty tuulivoimahankkeiden liityntälinjojen kohdalla, koska ne palvelevat ensisijaisesti tuulivoimayhtiöiden yksityistä elinkeinotoimintaa. Näin ollen maanhankinnan liityntälinjoja varten tulisi perustua ensisijaisesti vapaaehtoiseen sopimiseen. Lakiin tulisi sisällyttää nykyistä selkeämmät määräykset siitä, että lunastukseen voitaisiin ryhtyä ainoastaan siinä tapauksessa, että vapaaehtoinen sopiminen ei ole mahdollista.

Lunastuslupaharkintaan liittyvässä yleisen ja yksityisten hyötyjen ja haittojen vertailussa on yksityisille aiheutuvien haittojen arvioinnissa otettava huomioon se, että haittoja aiheutuu hyvin suurille määrille yksityisiä maanomistajia. Siksi sähkölinjasta aiheutuvaa yksityistä haittaa tulisi arvioida linjasta kaikille yksityisille aiheutuvien haittojen yhteismäärän sekä kaikista liityntälinjoista yhteensä aiheutuvien ympäristöhaittojen perusteella.

Lakiin tulisi sisällyttää myös selkeät määräykset siitä, miten varmistetaan liityntälinjojen sijoittaminen siten, että haitalliset vaikutukset varmasti minimoidaan. Lakiin tulisi lisätä maininnat uusien linjojen sijoittamisesta ensisijaisesti olemassa olevien johtoreittien tai liikenneväylien yhteyteen, sekä vaatimus maakaapeloinnin ensisijaisuudesta ilmajohtoihin verrattuna tilantarpeen minimoimiseksi. Lakiin tulisi lisätä myös selkeät velvoitteet tai kannusteet tuulivoimayhtiöille toteuttaa sähkönsiirto yhteisillä liityntälinjoilla aina, kun se on mahdollista. Sillä tavalla olisi mahdollista vaikuttaa liityntälinjojen alle jäävien maa-alueiden laajuuteen. Mallia voisi ottaa tele- ja viestintäyritysten verkkoinfrastruktuurin yhteiskäytöstä (laki 276/2016, yhteisrakentamislaki).

Hallintopakko ja vireillepano-oikeus:

4 §:ssä säädetään ELY-keskuksen valvontavelvollisuudesta ja oikeudesta käyttää hallintopakkoa. Pykälään tulisi lisätä myös säännön asianosaisen vireillepano-oikeudesta, mikäli valvova viranomais ei ryhdy tarvittaviin toimiin.

Muutoksenhaku ja kuuleminen:

Hallintoprosessilain mukainen valitusoikeus on suppeampi kuin YVA-direktiivin mukainen valitusoikeus. Valitusoikeutta tulee laajentaa koskemaan kaikkia niitä, joita sähköjohdon rakentaminen koskee. Yleisölle, jota asia koskee, tulee varata mahdollisuus mielipiteen esittämiseen

ja osallistumisoikeus päätöksentekoon YVA-direktiivin 6 artiklan 3 kohdan b) ja c) alakohdan mukaisella tavalla.

Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry

Sari Murto, puheenjohtaja

Riitta Lindgren, luvitusasiantuntija

Lisätiedot: Riitta Lindgren, puh. 0400-555 454, email. riitta.lindgren@hrl-balancia.com

Miten esityksen toteutuminen vaikuttaisi ELY-keskusten työmäärään ja resursointiin?

Voitte kirjoittaa vastauksen alla olevaan tekstikenttään

-

Lindgren Riitta
Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry